

ne el j e k i

Primorski dnevnik

Poština plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 30 lir

TRST, nedelja 10. julija 1960

Leto XVI - Št. 165 (4628)

Vlada mora odstopiti

Hudi dogodki zadnjih dveh tednov, ki so se v preteklih dneh izrodili v žalostne incidente, predstavljajo v določenem smislu logično posledico ustanovitve tiste Tambronijske vlade, ki je morala ob podpori odločnih fašističnih glasov pokazati svoj pravi obraz in svoje dejanske namene.

Resna analiza naglega razvoja stvarnih in dokazljivih dogodkov, kaže popolnoma jasno njihovo medsebojno povezanost in točno izraženo voljo tistega, ki jih je povzročil z namenom, da bi zalil italijanski antifasizem in ponizal odporniško gibanje in republiko ustavo, ki je rezultat zmagovite borbe ljudstva. Toda očitno si je gospodarska, politična in vatikanska desnica drznila preveč. Mislija je, da lahko računata na nekaj duha mladenosti ljudskih sil in hotela uresničiti svoje namer. In prav v tem se je hudo zmotila, kajti antifasizem se je dvignil in dokazal, da nikakor ni razpoložen mirno prenašati sramotne odkrite klerofasistične vlade, ki se je pod navideznim nazivom »časnosti« in »normalne uprave« pripravljala na diktatorski režim.

S svoje strani so fašisti od MSI, ki prav gotovo niso zastopali doli svojih odločnih glasov demokristjanske vladi, mislili, da je prišel ustrezen trenutek, da politično in da ponovno kar v naglici prinesejo zopet na sonce svojo ideološko ropotijo in vsilijo svoje mashevanje. Toda v Genovi so dobili, kar jim je šlo: bili so temeljito poraženi in skupaj z njimi tudi vlada, ki jih je podpirala.

Tedaj je bil položaj jasen: demokristična Italija se je dvignila; posledno protifašistične stranke so ponovno našle svojo prirodno enotnost, politični ljudje raznih barv in političnih struj tudi izven in nad strankami, so se uprli poskusu novega dviga fasizma z vsemi napakami in zločini, ki jih je zagrešil. Sprito tega bi bila morala vlada odstopiti, kajti ljudstvo je nepobitno dokazalo, da fasizma ne bo dopustilo, hkrati pa je obsedlo vlado, ki se na fašistične glasove naslanja.

Toda vlada ni odstopila in je hotela tako osamljena ostati s pomočjo sile. Medtem ko je najbolj na zadnjiški del visokega klerona opominjal in grozil — seveda s peklom — in se katoliške množice niso dale premotiti, da so anti-

fašisti »marksisti« in »lajki«, se je policija pripravljala na streljanje. In tako se je zgodilo, da je kri ponovno tekla po ulicah italijanskih mest.

Danes pretaka tisk monopolističnih skupin ob podpori tiska Katoliške akcije krokodilove solze nad prelito krvjo in obsoja »nasilje« ljudskih množic. Ta tisk gre celo tako daleč, da dokazuje, kako bi se bile morale protifašistične sile po zmagi v Genovi zaustaviti, zadovoljne z doseženim uspehom. Morale bi se torej kot Hanibal po zmagi pri Kanah umakniti na lenarjenje v Kapuo, da bi dale sovražniku dovolj časa za reorganizacijo. Jasno je, da se tako ni moglo in tudi ni smelo storiti. Zmaga v Genovi, ponos vsega italijanskega protifašizma, ne bi imela smisla, če bi moralo ljudstvo prenašati sramotno vlado krščanske demokracije, ki jo podpira tisti fašizem, katerega ves narod odklanja. Kajti vlada je tista, ki mora odstopiti zaradi logične posledice zmagave v Genovi.

Dolžnost demokristjanske stranke je sedaj, da uposteva posledice vsega, kar se je zgodilo: krščanska demokracija se mora odločiti, ali hoče zaveznitvo s fašisti ali s antifasisti za obrambo duhovnih in materialnih vrednot odporniškega gibanja, ki jih vsebuje ustava. Toda hkrati je naloga strank in protifašističnih ljudi, da se združeni borijo proti burbonskim metodam sedanje vlade za ohranitev in izvajanje najvišjega državnega zakona. In prav tu bomo videli, ali bodo znali storiti svojo izbiro tisti antifasisti, ki pripadajo krščanski demokraciji sami, njena levica in sam njen glavni tajnik Moro. Ni namreč več časa za razne »če« in »toda«; ni več časa za zavlačenje z enim udarcem na obroč in z drugim na sod, kajti zavlačenje postane lahko usodno.

Nujnost izbire zahteva že sama pobuda predsednika senata Merzagore, ki je predlagal politično premirje, tako da bi parlament lahko v miru razpravljalo o položaju in izvajal na to posledice. Ta predlog bi lahko predstavljajo pot za izhod iz nevarnega položaja. KPI, PSI, PRI, PSDI in CGIL so na ta predlog pristale, čeprav z vso potrebno opreznostjo, da se ne bi spremenili v past. Toda predlogu nasprotuje vlada in desničarske stranke, medtem ko se krščan-

ska demokracija koleba in skrbi jo, da bi rešila »ugled« vlade. Toda o kakšnem »ugledu« govorijo: ugled je vlada izgubila že prej ko je pristala na sramotne fašistične glasove in pozneje, ko je podpirala fašiste v njihovih zahtevah; ugled je vlada izgubila tudi z govorom notranjega ministra, ki je hotel ponovno pridobiti zaupanje fašistov po porazu v Genovi in z posredno obljubo fašistom, da bo uporabljal »krepke metode« za ohranitev »reda« in »zakonitosti«. Z brzostrelko, seveda. Saj je vendar vlada tista, ki se nahaja na zatožni klopi; vlada mora odgovarjati za svoje početje! Res je, da se mora najti neka rešitev, kajti položaj je nevzdržen in kri antifasistov ne sme več močiti ulic in trgov italijanskih mest. Toda jasno je, da sedanja vlada s podporo fašistov, ki so vzrok žalostnih dogodkov mora oditi, kajti zanj ni mesta v republiki Italiji, ki je nastala iz odporniškega gibanja. In ta vlada bo odšla, če bodo antifasisti znali ohraniti in okrepi svojo akcijo za ohranitev ustave.

Trst in njegovo ozemlje pri tej akciji prav gotovo ne bosta odstopna. Ti kraji so preveč trpeli pod fašističnim terorjem, da bi to pozabili. Tukaj, kjer se je bolj kot kjerkoli drugje razvilo sovražstvo in fašistični rasizem, je potrebna najbolj aktivna in stalna budnost. Pretekla dogajanja, ki se morajo po letu 1954 smatrati kot preživel, ne smejo danes predstavljati ovire za enotnost antifasizma. Sprito nevarnosti razvoja položaja v reakcionarnem smislu, ki grozi državi, ne sme biti časa za stare očitke in za ločitev, kajti vse to nima več opravičila za obstoj. Namesto tega je potrebno upoštevati dejstvo, da so prav reakcionarne sile te tiste, ki so v preteklosti ustvarile fašizem in ga poskušajo sedaj obnoviti, da so prav te sile s praznimi izgovori vedno hoteli ločitev protifašističnih sil in hujšale na rasno in narodnostno sovražstvo, da bi si ohranile svoje privilegije.

Če bomo znali premagati razloge razdora in najti enotnost akcije, potem bo tržaški antifasizem lahko dal svoj bistveni prispevek k borbi, ki se bje v vsi državi za obnovo stare ureditve, za vlado, ki bo upoštevala zahteve napredka.

E. LAURENTI

Reggio Emilia, četrtek, 7. julija 1960: Množica se zbirala okrog padlih antifasistov. (Neki tednik iz Milana je pod to sliko napisal: »TO JE ITALIJA.«)

Nenni poziva k budnosti ljudsko javno mnenje

Slovesnih pogrebnih svečanosti v Reggio Emilii se je udeležila ogromna množica ljudi iz mesta in vse pokrajine - Dvema žrtvama policije v Palermu se je danes pridružila še tretja

(Od našega dopisnika)
RIM, 9. — Ogromna množica ljudi, ki so prišli tudi iz bližnjih krajev, se je udeležila danes v Reggio Emilii pogreba petih žrtv policijskega napada na manifestante pretekli četrtek. Trg Cavour in Trg svobode sta bila nabito polna, številne osebe pa so zasedle strehe palač okrog obeh trgov.

Ze v zgodnjih jutranjih urah so se ljudje vrstili skozi vežo mestnega gledališča, kjer so ležale v krstah žrtve policijskega napada, da bi se poklonili njihovu spominu. Med temi so bili tudi Togliatti, Terracini, Parri, Boldrini, Roasio, Borellini, Bardellini. Pred vzhodom so postavili spominske knjige, na katerih so se množili podpisi, medtem pa so prihajale delegacije z občinskimi zastavami iz raznih krajev Emilie. Vencev ni bilo moč prešteti. Na mnogih hišah v mestu, v katerem je bil proglašen žalni dan, so visele žalne zastave. Iz varnostnih razlogov so red vzdrževali le prometniki.

Ob 10 so prenesli krste pred vhod v gledališče, kjer je bila postavljena tribuna; pred njo zastave, na levi rdeče zastave; na Trgu Cavour, onstran spomenika partizanov so postavili vence. Sorodniki žrtve so bili ob krstah, pokritih s cvetjem.

Najprej je govoril župan Campioli, ki je izrazil žalost in ogorčenje vsega prebivalstva nad dejstvom, da je policija ubila pet mladih ljudi, ki so manifestirali za ideale svobode in protifašističnega odpora. Tajnik krajevne Delavske zbornice Franco Jotti je izrekel sožalje delavcem, medtem ko je odvnetik Ottolenghi med drugim dejal, da »fasizem

velja le vladi«. »Mi ne iščemo spopada, ampak mira« — je v nadaljevanju poudaril senator Parri — »niti nam ne gre za politične spekulacije. Naše besede so poziv, toda odločen poziv k čulni odgovornosti tistim, ki vlado, in pogrešno bi bilo, če bi ga podcenjevali.« Za njim je govoril še socialistični poslanec Santi, tajnik CGIL, ki je dejal, da teh pet žrtve pomeni »najbolj pretresljivo obsodbo metod,

ki ponižujejo Italijo, žalijo demokracijo in prizadevajo ljudi v tem, kar jim je najdražje: v svobodi in življenju«. Santi je zaključil svoj govor z zahtevo, da se ugotovijo odgovornosti za tragične dogodke v Reggio Emilii tako, da parlament pomaga sodnim oblastem, hkrati pa podčrta zahtevo, da se politična, socialna in sindikalna borba ponovno postavi na teren demokratičnih svobod.

Na znak trobente, je med množico zavladala grobna tišina; nato pa je godba zaigrala Mamelijevo himno. Pogrebni sprevod se je začel pomikati po mestnih ulicah do Reskega trga. Od tam so krste treh žrtve (Franchija, Tendellia in Reverberia) odpeljali na mestno pokopališče, krste Serria in Feriolijsa pa na pokopališče v Scandiano, oziroma v San Bartolomeu. Pogrebne svečanosti so po-

tekale brez vsakršnega incidenta.

Na Trgu Cavour v Neaplju se je danes vršilo zborovanje protifašističnih strank, ki sta ga sklicali krajevno združenje italijanskih partizanov in Delavska zbornica. Na zborovanju je bil zlasti prisrčno pozdravljen igralec Eduardo De Filippo, ki je v kratkih besedah izrazil željo, da bi se utrdila solidarnost med demokratičnimi strankami in enotnost med intelektualci. Nato je v imenu PRI govoril Bevilacqua, v imenu CGIL, Maglietta, v imenu Antifašističnega sveta mladine, Curto, v imenu PSI, Santoro in v imenu PSDI, Tolino. Na zborovanju so odobrili resolucijo, da se uradno pošlje v Genovo občinska zastava, da se poklonijo spominu padlim partizanom, hkrati pa se v njej zahteva razpust MSI.

Jutri bo v Palermu pogreb žrtve policije na večerjanjem protifašističnih manifestacijah. K dvema žrtvama se je danes pridružila še tretja, namreč Rosa La Barbera (34 let), ki jo je krogla zadela v trebuh, ko je zaradi plina solzinih bomb hotela zapreti okno v svojem stanovanju. V zvezi s pogrebnimi svečanostmi napovedujejo prihod nekaterih parlamentarcev PSI in KPI in predstavnikov CGIL.

Od 370 priprtih v Palermu v zvezi z večeršnjimi incidenti, jih je policija izpustila 300, primeri ostalih pa so še v preiskavi. Prefekt v Palermu je prepovedal do nadaljnjega vsa javna zborovanja. Rimski prefekt pa je prepovedal zborovanja, ki so napovedana za jutri.

Danes se je vršila v Trapaniju splošna stavka. Ma-

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje na 8. strani)

260. seja v Ženevi

«Je že vse končano! Nehajte sejati!»

Dramatična bitka avgusta 1942. leta

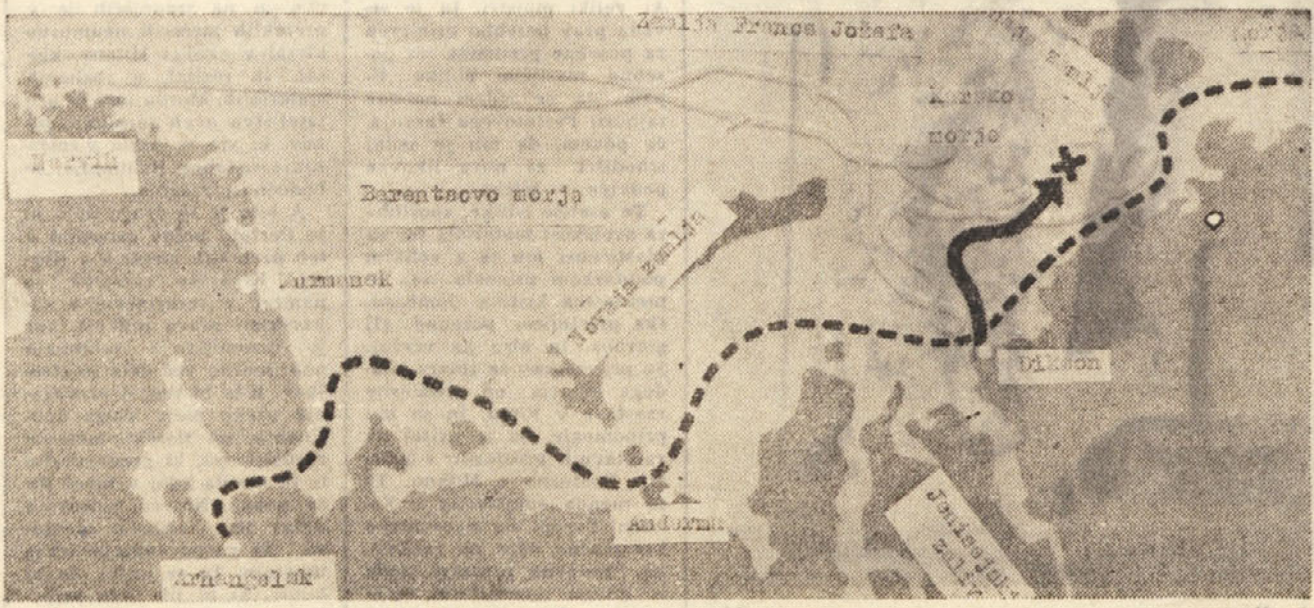
Neenaka borba sovjetskega ledolomilca «Sibirjakova» s težko nemško križarko v Severnem ledenem morju

Ledolomilec je bil mnogo šibkejši, vendar je brez pomišljanja sprejel bitko - Križarki ni uspelo uničiti konvoja - Ponesrečeni napad na oporišče

Med malo poznanimi dogodki druge svetovne vojne je tudi junška smrt malega sovjetskega ledolomilca, ki je podlegel v neenaki boji z nemško križarko. Vendar ne zaman, saj je ubranil konvoj ladij pred uničenjem.

Bilo je 1942. leta in Sovjetska zveza je bila v hudih težavah ter je bila vsaka tona blaga, ki so jo lahko pripeljali, pomembna za okrepitev njene obrambne moči. Na razpolago so bile tri potniško-raziskovalne ladije: škrozi Perzijski zaliv, kjer pa je delovala samo ena ozkotirna železnica, mimo Norveške v Murmansk, kjer pa se je bilo treba boriti z vso nemško mornarico in močnim letalstvom, in končno ledeno morje Severnega ledenega morja. To morje je večino mesecev v letu zamrznjeno, vendar pa se nekaj mesecev odaja tako, da je plovba, čeprav združena z velikimi težavami, le možna. Mnogo naporov je bilo treba, da so premagali vse težave (spominimo se samo posadke Čeljuskina) in vso vojno so pluli po tej poti sicer redki, vendar dragoceni konvoji.

Težave v Severnem ledenem morju so take, da je sovjetsko poveljstvo raču-

Ravna daljša črta kaže pot, ki jo je prevozila nemška križarka, pretrgana črta je smer sovjetskega konvoja in debela črta pot ledolomilca, ki se konča s križcem, kjer je «Scheer» ledolomilca potopil.

ročila o stanju ledu, nato pa je izginil.

Ta poročila so križarki omogočila, da je našla pot med ledom in med ozkimi kanali, kjer je bila plovba edino možna. Kje pa je konvoj?

Takrat se je Nemcem sreča drugič nasmešila. Pred seboj so zagledali jantore majhnega sovjetskega ledolomilca «Sibirjakova». Ta ledolomilec je 24. avgusta odplul iz pristanišča Dikson in je peljal telegrafiste ter druge strokovnjake na oporišče, ki so bila nameščena na raznih točkah in brez katerih bi bila vsaka plovba konvojov po Severnem ledenem morju nemogoča.

Tudi ledolomilec je takoj opazil grozoto gmote velike vojne ladje, ki se je bližala vedno hitreje. Nekaj časa so menili, da je vse v redu, ker je tuja križarka razobesila ameriško vojno zastavo, toda na kopnem se niso zmedli in so sporočili, da daleč naokoli ni nobene zavezniške vojne ladje ter da gre lahko samo za Nemce.

Križarka pa je skušala s prevaro in po radiu zahtevala, da ji sporoče, kakšno je morje in led onkraj preliva, od koder je plul omenjeni konvoj.

Tokrat pa kapetan ledolomilca ni imel več nobenih dvomov in je takoj pravilno zaključil, da skuša križarka doseči konvoj.

Ledolomilec je bil v strašnem položaju. Beg ni bil možen, saj je bilo morje odprto, križarka pa je razvijala dvojno, če ne celo trojno višjo brzino. Vendar je kapetan ukazal, da naj z vso brzi voziijo proti otokom v upanju, da se rešijo. Kaj kmalu se je izkazalo, da so vsi upi zaman, križarka jih je z lahkoto dohajala in razdalja je bila vedno manjša.

Ob 13.40 so v pristanišču Dikson sprejeli s «Sibirjakova» telegram: «Sprejemamo bitko», čez sedem minut: «Prišlo se je bombardiranje» in nato «Sibirjakov» dolgo časa ni več odgovoril. Končno so prišli zmedeni signali, iz katerih se je dalo razbrati samo: «...bitka se nadaljuje, ladja gori...» Zatem v etru mol.

Ledolomilec je bil proti težki križarki prava igra-

ka s svojimi štirimi topi kalibra 76 mm in nekaj 45 mm protiletalskimi strojnicami. Vsak odpor je bil zaman, saj se je zastareli in mali ledolomilec moral boriti z deset tisoč-tonsko ladjo, ki je bila pravzaprav žepna oklop-nica (iste vrste kot v zalivu La Plata potopljena «Graf von Spee»), ki je

imela med drugim šest topov po 280 mm, da druge «manjše» artilerije niti ne omenjamo.

Ledolomilčevi topi so bili takoj vrženi iz borbe in težke granate so ladjico luknjale kot bi bila iz masla. Iz razbitih sodov bencina se je vnel ogenj, «Sibirjakov» je začel goreti in se istocasno potap-

ljati.

Kapetan ladje Kacjarova je poveljeval obložen v samo srajco in se prav gotovo ne bi predal, če ga ne bi zadel drobec. Močan mornar si ga je zadel na rame in skupno z nekaterimi preživeli so se skušali rešiti v čolnu. «Sibirjakov» pa se je z večino posadke potopil.

Nemci so med tem časom tudi spustili rešilne čolne, saj je bilo za njih bistvene važnosti, dobiti v roke kakega živega oficirja, ki bi vedel povedati, kje je konvoj. Toda «reševalci» niso imeli lahkega dela, ker sovjetski mornarji celo v čolnu niso niti mislili na predajo. Treba jih je bilo s silo zajeti in devet jih je raje uto-nilo.

Čim so ujetniki prišli na krov, so se pričela zasliševanja. «Kje je kapetan?» je spraševal nemški oficir. «Mrtvi», so odgovorili. Tudi oficirji so se vsi potopili, ubogi mornarji pa nič ne vedo. Na ta način se je razblinilo upanje, da bi od ujetnikov kaj izvedeli.

Nemški kapetan je tako izgubil zadnje upanje, da bi lahko našel in zajel konvoj. Pred njim pa je bila še druga možnost, da povzroči Sovjetom velike težave. Postojanka Dikson ob izlivu Jeniseja je bila namreč zelo pomembna in zelo slabo zaščitena.

Po bitki je bilo v Diksonu izredno živahno, sežigali so dokumente in odstranjevali material, saj so lahko z gotovostjo računali, da se bo križarka usmerila proti njim in jih

napadla. Na pomoč ni bilo računati, na stotine kilometrov loči to polarno področje od bližnjih naseleljenih središč, letalstvo se v teh pogojih sploh ne more uporabiti. Postojanka pa je bila oborožena z nekaj majhnimi topovi in dvema prav tako majhnima ladjama, ki nista bili nič močnejši od «Sibirjakova». Vendar so sklenili, da se spuste v bitko.

Iz sive megle se je približala težka križarka, oborožena ladjici «Dežnev» in «Revolucionar», sta takoj dvignili sidro in zapuli proti nji. Važno je bilo priti čim prej in čim bliže, saj so težki topovi «Scheera» streljali na veliko razdaljo, obe sovjetski ladjici pa lahko samo zelo blizu. Vnela se je bitka, v kateri so imeli večji topovi povsem logično tudi večjo, toda ne zadnjo besedo. Tudi iz sovjetskih, pa čeprav manjših cevi, je priletela na križarko kaka dobro namerjena krogla. «Dežnev» in «Revolucionar» sta pričela goreti. Kapetan «Scheera» se je zamislil, odpor je zelo hud in daleč je do domačega pristanišča. Padli so ukazi in «Scheer» se je veličastno obrnil ter izginil v megli.

Kapetan ledolomilca Kacjarov

nalo, da lahko pošlje ladje na pot nezaščitene. Ta račun je bil sicer v bistvu točen, vendar bi skraj nemško poveljstvo za beležilo velik uspeh, ko je poslal v Severno ledeno morje težko križarko «Scheer», da prepreči in uniči konvoj, ki je 26. julija odplul iz Petropavlov-ska in preplul 1. julija Beringov preliv.

Križarka je odplula 16. avgusta iz Narvika in se na skrivaj usmerila proti Barentsovemu morju, pluli so mimo večjega otoka Novaja zemlja in prišli v morje Kara, ki je tudi avgusta polno ledu in ledenih plošč. Nemski radiotelegrafisti so imeli srečo in so kaj kmalu ugotovili, da se bliža ruski konvoj, vendar točne pozicije niso mogli izračunati. Križarka je bila v vedno večjih težavah, tako da je bila prisiljena katapultirati izvidniški hidroavion, ki je sicer poslal dragocena po-

«Živemu bogu» je speljal nevesto

Francoski teniški prvak, lepotec in ljubimec žensk Jean Noel Grinda je prevzel Aga Khanu Karimulepo milijardersko hčer Sylvio Casablancas

Jean Noël Grinda in Sylvio Casablancas sta mislila poroko za nekaj časa odložiti, ker je dobil Jean od ameriških filmskih producentov več ponudb za razne vloge. Ker pa bi to pomenilo, da bi se moral od Sylvie za ves čas ločiti, sta sklenila, da s poroko ne bosta odlašala, ter da se bosta še pred njegovim odhodom v Hollywood poročila.

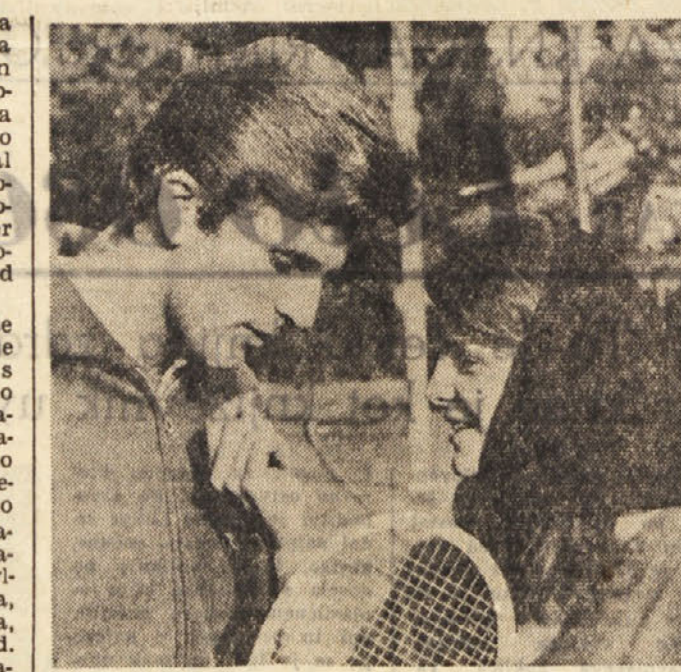
Seveda so novinarji še sedaj radovedni, zakaj je Sylvio zapustila Karima, s katerim je bila že uradno zaročena in ki je kazal zelo veliko zanimanje. «Karim je dober fant ter zelo radodaren. Vendar ima veliko napako, ki me je zelo motila, in sicer, da je dialekt. Vedno sem morala poslušati, samo — Sylvio, ne delaj tega, Sylvio, to se ne spodobi, Sylvio, brzdaj se, Sylvio, pazi itd. Živela sem v večnem strahu, da pogrešim in da se ma zamerim. Novinarji in fotoreporterji so me zasledovali in bala sem se, da storim kaj takega, kar Karimu ne bo všeč. Potem sem morala na njegov ukaz se v tisti kolegi, kjer sem se počutila kot v ječi. Zbežala sem iz kolegija, ker bi bila sicer znorela. V ženevi sem si skušala najti zaposlitev kot prodajalka, toda Karim mi je tudi to prepovedal. Mo-

razen reči, da je bil poklic bodočega Begum zame dosti pretežak. In potem se njegova ljubosumnost! Nisem smela imeti prijateljev, nisem smela nositi dolgih hlač, nisem smela sama v kino itd. Ubogi Karim, saj ga razumem ter ga imam rada, toda poročila ga ne bi nikoli».

Preden se je Sylvio zaljubila v Jeana, je imela

sem bogat in ne poročim Sylvie zaradi njenega denarja. Tako je izjavil novinarjem mladi francoski teniški prvak Jean Noël, ki je izpred nosa odnesel Karimu njegovo že uradno zaročenico.

«Končno se počutim popolnoma svobodno, da lahko storim to, kar hočem» je izjavila prav tako novinarjem Sylvio in se pristavila, da gre raje v samostan kot da bi se odrekla lepemu Jeanu, s katerim je srečna in zadovoljna. O-

Jean Noel Grinda in Sylvio Casablancas

nejboljših francoskih igralcev tenisa in od tedaj dalje je postal tudi velik osvajač ženskih src. Ni je skoraj filmske ali druge lepote, ki je ne bi mogel lepi Jean šteti med svoje obudovalke oziroma «trofeje». In prav to njegovo naklonjenost do ženskega spola mu gospod Casablancas tudi najbolj očita in zameri. Toda Sylvio je prepričana, da ji bo Jean zvest in da bo njuna ljubezen trajala večno. Denarja jima zaenkrat ne manjka. In če ne pride kaj vmes, bosta kmalu mož in žena. Gospod Casablancas in številne bivše zaročenke lepega Jeana seveda ne bodo zadovoljni, zadovoljna pa bo verjetno Sylvio, ki se čuti srečna, če lahko nosi svojemu zaročencu reket in če mu lahko pobira zoge.

Stiki sta bili posneti v četrti med maturanti na klasični gimnaziji. Kot je znano, je maturitetna komisija med izpraševanjem razdeljena: pri eni mizi odgovarjajo kandidati na vprašanja iz filozofije, pri drugi pa iz znanstvenih skupine. Pri prvi torej izprašujejo slovenščino, italijanščino, latinščino in grščino, pri drugi pa filozofijo, zgodovino, zemljepis, prirodo-pis, kemijo, matematiko in fiziko. Kandidati pa niso samo s trzasko temveč tudi z goriske gimnazije. — Na desni vidimo kandidata, ko ga izprašuje prof. Ivana Crovatin (zemljepis, prirodopis in kemija), prisostvuje pa prof. Branko Ferlat, izpraševalec za matematiko in fiziko. Kandidat je izpit mirno opravil. Dija, ki stoji za njim, nista maturanta, temveč šele bosta maturanta prihodnje leto, pa sta prišla pogledat, kakšna je pravzaprav taka le matura. Na drugi mizi pa je razgovor. Dekleta na levi so že opravila in so zadovoljna, kandidatka na desni pa čaka, da pride na vrsto za filozofsko skupino. Tudi ona je bila potem zadovoljna.

Jean Noël je eden najboljših francoskih igralcev tenisa. Pred dvema letoma si je močno poškodoval desno roko, tako da so mislili, da ne bo mogel nadaljevati svoje kariere. Z dolgim zdravljenjem mu je roka toliko ozdravela, da je lahko z igranjem tenisa nadaljeval. Razen tega pa je Jean še pravi lepotec ter mu ne bo težko najti tudi pri filmu zaposlitve. Jean Noël je že od mladih nog kazal interes samo za dve stvari, in sicer za tenis in za ženske. Bilo mu je 17 let, ko je bil že eden

Saint-Tropez, julij. Dominique Claudel gre proti plaži, kjer jo čaka v motornem čolnu Vittorio Emanuele. Preživela sta krajše počitnice skupaj in mnogo se govorila, da se bo idila končala s poroko. Pravijo, da je dvajsetletna in zelo bogata Dominique zelo odločna in da se prečerni Vittorio poživlja na očetove upe na povratek na italijanski prestol ter da si bo raje namesto čakanja izbral lepo dekle ter «sladko življenje» po luksuznih plažah in zabaviščih.

HOROSKOP

VELJAVEN OD 11. DO 17. JULIJA

Oven (od 21. 3. do 21. 4.) S tem tednom se prične razdobje ugodnih vplivov tako za zasebne, srčne kot za poslovne stvari. Pomembne novice. Zlasti srečen petek. Bliznjava (od 21. 3. do 21. 4.) Dobro in slabo razpoloženje. Ne prepuščajte se nervoznosti. Obstajajo ugodne možnosti, da izboljšate svoj finančni položaj. Pismo.

Dvojčka (od 22. 5. do 21. 6.) Več uspehov kot običajno glede srčnih zadev. Na delu kakšen manjši zapletljaj. Zelo so zvezde ugodne za rojane v prvem tednu junija.

Rak (od 22. 6. do 23. 7.) Zapleteno razdobje bo treba premostiti. Nesporazum z bližnjo osebo. Na poslovnem področju zelo ugodne možnosti in verjeten finančni uspeh.

Lev (od 24. 7. do 23. 8.) Vsakdanje zadeve so pod ugodnimi vplivi, vse se bo srečno odvijalo, imate pa tudi možnosti za napredovanje. Potreben je počitek.

Devica (od 24. 8. do 23. 9.) Vsakdanje težave in neveselosti vas delajo živčne, vendar povsem brez potrebe, ker so vam zvezde zelo ugodne. Potovanje.

Tehinica (od 24. 9. do 23. 10.) Najti je treba pravilno ravnanje med srečnimi in poslovnimi zadevami. Bodite oprezni glede zdravja. Veselo pismo.

Skorpijon (od 24. 10. do 21. 11.) Položaj je zelo ugoden in lahko nadaljujete z vašimi načrti. Ljubljena oseba misli na vas. Dobro se boste počutili. Vesel večer.

Strelec (od 22. 11. do 22. 12.) Zelo važno razdobje, počutili se boste dobro in polni boste podjetnosti. Srečni dnevi za zaljublence. Zanimiv telefonski pogovor.

Kozorog (od 23. 12. do 21. 1.) Vas položaj je dober in obstaja samo kapljica grenkobe v neki premoženjski zadevi. Na obzorju daljše prijetno potovanje in veseli večeri.

Vodnar (od 22. 1. do 19. 2.) Vester vam veje v hrbet in se lahko okoristite, samo trdo morate pljuviti v roke. Tudi srčne stvari se popravljajo. Pismo.

Ribi (od 20. 2. do 20. 3.) Mesani občutki in tudi možnosti. Srečne zadeve boste nekoliko pozabili, ker bo mnogo drugega. Novo poznanstvo.

URE

NA DEBELO

ZLATNINE

MAGNAGHI

Ul. S. Lazzaro 8 - TRST - Tel. 35733/36308

OMIKRON

TECHNOS

DOXA

Viz naših krajev

Po enoletnem podaljšanju komisarske uprave

Dovolj je bilo spletkarjenj okoli kmečke bolniške blagajne!

Dejstva zgovorno pričajo o mahinacijah oblasti proti normalnemu izvajanju zakonskih določil v zvezi z upravljanjem blagajne

V Uradnem listu št. 285 je 13. decembra 1954 izšel zakon št. 11138 od 22. novembra 1954, ki ga poznamo kot zakon o bolniškem zavarovanju kmetov. 14. decembra, to je dan po izidu v Uradnem listu, je zakon začel veljati na vsem področju italijanske republike, torej tudi v Gorici in Trzinu, le v Trzinu ne. Kljub raznim nepopolnostim in pomanjkljivostim je uveljavitev tega zakona predstavljala veliko zmagi kmečkih množic, saj so bili kmetje in njihove družine končno ledežni o osnovne pomoči na zdravstvenem področju.

Pričakovali smo, da bo vladni generalni komisar razrešil ta za naše kmete naveden zakon tudi na naše področje, in sicer z enako vneto kot je razrešil druge, našim kmetom škodljive zakone. Omenimo naj samo prmer zakona št. 703, ki je bil razrešen na naše področje z izredno hitrostjo: to je bilo sicer razumljivo, saj so na osnovi tega zakona povisali trošarino ter s tem prizadeli predvsem delovne ljudi, med njimi tudi naše kmetovalce.

Dolgo časa smo čakali, a zaman. Strokovni kmečki organizaciji — Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov — sta započeli akcijo z namenom, da se zakon čimprej razgleda na naše področje. Ze 23. februarja 1955 je Kmečka zveza naslovila vladnemu generalnemu komisarju pismo z zahtevom, da se zakon o bolniškem zavarovanju kmetov takoj uveljavi tudi pri nas ter se ta na način reši, preče vprašanje, bolniške pomoči in oskrbe nezavarovanim kmetom. Tudi pismeni vlozi so sledile razne skupne intervencije Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov tako pri vladnem generalnem komisarju kot pri drugih oblasteh. Predstavniki obeh organizacij sta bila v Trzinu, kjer je bil generalni komisar, intervencije pa so bile opeke tega se v trzinški občinski svet ter v podelskih občinskih svetih, v pokrajinskem svetu in celo v poslanski zbornici.

Toda vse je bilo zaman. Predstavniki obeh strokovnih organizacij so povsod našli na gluha ušesa, zaradi česar se je sililo vprašanje: kdo se upira razrešitvi tega zakona na naše področje in zakaj?

Danes kmetovalci vedo, kdo je krivec in kdo so bili tisti, ki so spletkarili ter na vse načine skušali preprečiti, da bi vladni generalni komisar v celoti razrešil zakon tudi na naše področje.

Skoraj pet let je bilo treba, da je vladni generalni komisar razrešil močno spremenjen zakon o bolniškem zavarovanju kmetov tudi na naše področje. Junija 1959 je prefektura poslala Zvezo malih posestnikov in drugim organizacijam pismo, v katerem jih je pozvala, da naj pošlje imena treh oseb, izmed katerih bi morali biti izbrani člani pokrajinske posvetovalne komisije, ki jo predvideva člen 31 zakona o kmečki bolniški blagajni. Edinote Kmečka zveza tega vabila ni dobila in šele po takojšnji intervenciji na prefekturi je bilo tako rekoč izsiljeno vabilo, ki je bilo Kmečki zvezi dostavljeno še istega dne. Med razgovorom, ki ga je imel ob tej priložnosti tajnik s prefekturnim funkcionarjem, je bilo nedvoumno dokazano, da ima Kmečka zveza priznan značaj pravne osebnosti.

Toda kljub vabilu in kljub temu, da je Kmečka zveza predlagala tri osebe, od katerih naj bi eno imenovali v posvetovalno komisijo, ni bil imenovan noben predstavnik te organizacije. Zaradi tega je Kmečka zveza naslovila vladnemu generalnemu komisarju protestno pismo, nekaj dni kasneje pa sta bila tajnika KZ in ZMP v spremstvu poslanca Vidali pri vladnem komisarju. Tajnik Kmečke zveze je takrat protestiral proti temu, ker v posvetovalno komisijo niso bili imenovani predstavniki KZ, a vse skupaj ni nič pomagalo.

Zakon o ustanovitvi kmečke bolniške blagajne predvideva tudi občinske komisije. V tej zvezi je bilo poslano trzinški občini, in sicer zupniku pismo, v katerem smo opozorili na za-

konska določila ter zahtevali, da se pred imenovanjem predstavnikov neposrednih obdelovalcev v občinski komisijo upošteva tudi mnenje Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov. Kasneje smo tudi poslali pismo, v katerem smo naveli ime enega naših strokovnjakov. Prejeli nismo nobenega odgovora, zato smo poslali na občino še eno pismo ter v njem predlagali tudi naše predstavnike.

Toda ko se je zvedelo, da je bila občinska komisija imenovana, smo ugotovili, da sta v njej le dva predstavnika b-nominske zveze. Tajnika Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov sta zaradi tega protestirala pri podžupanu, ta pa se je skušal opravičiti s

tem, da so imenovali samo predstavnika najmočnejše organizacije in predstavnika organizacije, ki je povezana tudi v državnem merilu ter da je v komisiji tudi Slovenec. Du ne bi našli v podrobnosti, naj sedaj preidemo na posvetovalno komisijo. Pokrajinska posvetovalna komisija je zasedala samo enkrat, in še takrat ni zaradi pomanjkanja prisostvoval predstavnik Zveze malih posestnikov. Znano je, da je P. Crevatin, kot član pokrajinske posvetovalne komisije, poslal pismo pokrajinskemu komisarju za bolniško blagajno ter mu zastavil nekatera vprašanja. Ne vemo, če je P. Crevatin sploh dobil odgovor na to pismo.

Če izvajamo govorice o podaljšanju komisarske uprave v kmečki bolniški blagajni ter o odstopu pokrajinskega komisarja, lahko rečemo, da je v Kmečki bolniški blagajni zadržala enoletna tišina. Sedaj pa moremo ugotoviti, da se je ena od govoric izkazala za resnično in da je dr. Palamara podaljšal komisarsko upravo se za eno leto. Jasno je, zakaj se je to zgodilo. Zveza neposrednih obdelovalcev iz Ulice Roma 20 si je s tem odlokom podaljšala življenje oziroma svoj prestiž, ki ga uživa na osnovi nerealnih podatkov, še za eno leto, kajti če bi prišlo do volitev v prvi upravljalni odbor kmečke bolniške blagajne, bi se končno izkazalo, kdo dejansko zastopa trzinške kmetovalce.

Ali pa se morda na vladnem generalnem komisariatu bojijo, da bi bil za prvega predsednika upravnega odbora kmečke bolniške blagajne izvoljen Slovenec. Če je to res, tedaj bi spletkarjenje v zvezi z upravljanjem bolniške blagajne predstavljalo grobo diskriminacijo proti slovenski etnični skupnosti in bi to bil primer, s katerim bi se moral ukvarjati mešani odbor za zaščito manjšin.

V pristojnosti kmečkih organizacij in kmetov pa je, da se borijo proti nezakonitosti in za uveljavitev demokratičnih pravic. Potrebno je, da vladni generalni komisar ravna v skladu z zakoni, kajti vsaka pripravnost lahko le škodi odnosom slovenskih kmetov do oblasti.

INŽ. J. PEČENKO

DRAGA

Poročali smo že o novi poti, ki so jo zgradili delavci SELAD med Jezerom in cesto, ki vodi v našo vas. Le mimogrede naj še dodamo, da bo obrobna dela kmalu končana, čeprav je cesta že daljša za promet odprta. Skupni stroški za gradnjo te 700 m dolge ceste bodo znašali 11 milijonov lir.

Sedaj pa smo zvedeli, da bo podjetje Milč z Opčin zgradilo novo cesto, ki bo speljala z drške ceste na Pesek ob Grozani proti pokopališču v Grozani. Dela bodo veljala 4 milijone lir.

DOMJO

Ze nekaj mesecev nas zlasti Trzinčani sprašujejo, kdaj bo odprta nova cesta, ki vodi z naše vasi proti adajcu. Pot je praktično gotova, asfaltirana, le na nasprotni strani bi bilo treba urediti dohod. Sedaj je cesta zaprta, vendar se je ljudje vseeno poslužujejo, ker je pač dosti krajša od sedanjega prisiljenega ovinka. Toda večina državljanov, ki so se odločili za to, da bi se odpravili na cesto kak policist in če zaloti na njej motorista ali avtomobilista, mora plačati globo.

Mislimo, da bi že bil čas, ko bi cesto spet odprli za promet.

Briske breskve na goriškem trgu

Osmice, osmice...

Pojem "osmice" poznamo le Primorci: drugod med Slovenci imajo za osmico besedo vinotoč, ki mu pravijo tudi "spod vejos ali s pokvečenko" (pušenčanki) (iz nemškega Buschenschank). Kaže, da je naša osmica še najbolj pristen slovenski izraz. Če je pod tem nazivom v sodu tudi pristen, dober in okusen domači vinski pridelek, je takšna točilnica, če nima večje količine vina, kratkotrajna in v večkrat ne traja niti osem dni.

Kdaj se je začelo takšno razpečanje vinskega pridelka? Prvotno so na drobno prodajali svoj odvisni vinski pridelke (gruščaki) ob velikih sejnih romanjih, večjih cerkvenih slavnostih itd. Če je kdo drug prodajal na njihovem področju (pospevstvu) to ali ono blago, jim je moral plačati določeno pristojbino. Kasneje je se udomačilo razpečanje odvdenega vina ob primernih prilikah tudi na domu proizvajalca, seveda le proti plačilu ustrezne pristojbine graščini, ki kateri je proizvajalec kot podložnik pripadal.

Tako je ostalo tudi po zemljiški odpravi leta 1848, le da je pristojbino odmerjal in prejemala država, in tako se se danes.

Ce je proizvodnja vina danes večja, je večja tudi potrošnja. A vina je na trgu kot vode in domača vina ne gredo v promet kot bi bilo želeli. To bi ne bilo nič čudnega, če bi bilo na trgu boljše blago od našega. A takega je razmeroma malo, se pravi: malo je zdravega pristnega in okusnega vina. Sicer pa odloča namesto kakovosti — cena vina. Nizka nabavna cena je tako zapeljivo glavje, da prej ali slej omanji še tako poštenega kupca. Nizka cena in zraven še ookus odgovarjajo kupcu in potrošniku. Glede določitve okusa poskrbijo vinske kleti, ki poznajo zahteve potrošnikov. Tako so na trgu ogromne količine vina, ki spravljajo pivce ob denar in — kar je še huje — tudi ob zdravje. Kmet — vinorejce rad pro-

da svoj pridelek na debelo in se loti osmice žlu ko vidi, da ni kupcev. Tako je letos. Nekaj vina je bilo razprodano, nekaj ga je ostalo. To gre potem v promet z osmici.

DOL

Glavni električni vod iz Foljana v Dol je že napeljan. Te dni je prišel v Dol tehnik družbe SELVEG ter pregledal prostor pri Pakišču, kjer bodo v kratkem pričeli graditi transformatorsko kabino, od koder bodo potegnili žice v vse zasele v Dolu, kjer še nimajo toka.

NABREŽINA

Malokje je nakopičeno toliko nevarnih ovinkov kot na cesti med železniškim mostom v kamnolomih in našo vasio. Nekot se ni ob njih nihče spotikal, danes pa jih vozniki oprežno obidejo, da se izognejo nesreči. A leto so v zadnjih letih dosegli rekordno število. K najbolj nevarnim pa spada ovinek pri gostilni Kosma. Kdor ga pozna, vozi tamkaj oprežno, za neopazovalce pa je nevarna past. Nič dosti boljše nista ovinka pri odcepu poti v staro vas, oziroma oni, kjer vodi pot proti bregom in karabinjerski postaji.

Pa tudi proti železniški postaji (sanatoriju) in Sempolaju je cesta precej bogata na ostrih ovinkih. Prvi stična traka v ostrim kotu z glavno cesto je že zahteval svoje žrtve in povzročila drugi hud preglavice, drugi ovinek pred postajo, kjer se v pravem kotu odcepi pot proti Sempolaju, je tudi že zloglasen. Prehod čez železnico je zaveza zase, Tudi ovinek pri novem kipu je dobro znan.

Ureditve navedenih ovinkov ni lahka zadeva. A tako tudi ne more ostati v nedogled. Trenutno pa bi bilo skrajno potrebno s primernimi znaki opozoriti voznike na pretečo nevarnost.

Občani se večkrat sprašujejo, zakaj da ni vozni red našega lokalnega avtobusa tudi v slovenskem jeziku. Kaj ne obstaja več Nabrežina, Sesljan, Sempolaj itd.? Zakaj podjetje na to pozablja? Ce je to malenkost zanj, pa ni za nas! Vsa narod ima svojo narodno zavest in ponos, tako jo imamo tudi mi. Ce je dober naš denar, naj bo tudi naš jezik. To zapostavljanje našega jezika nima nobene utemeljitve in nas zato toliko bolj boli.

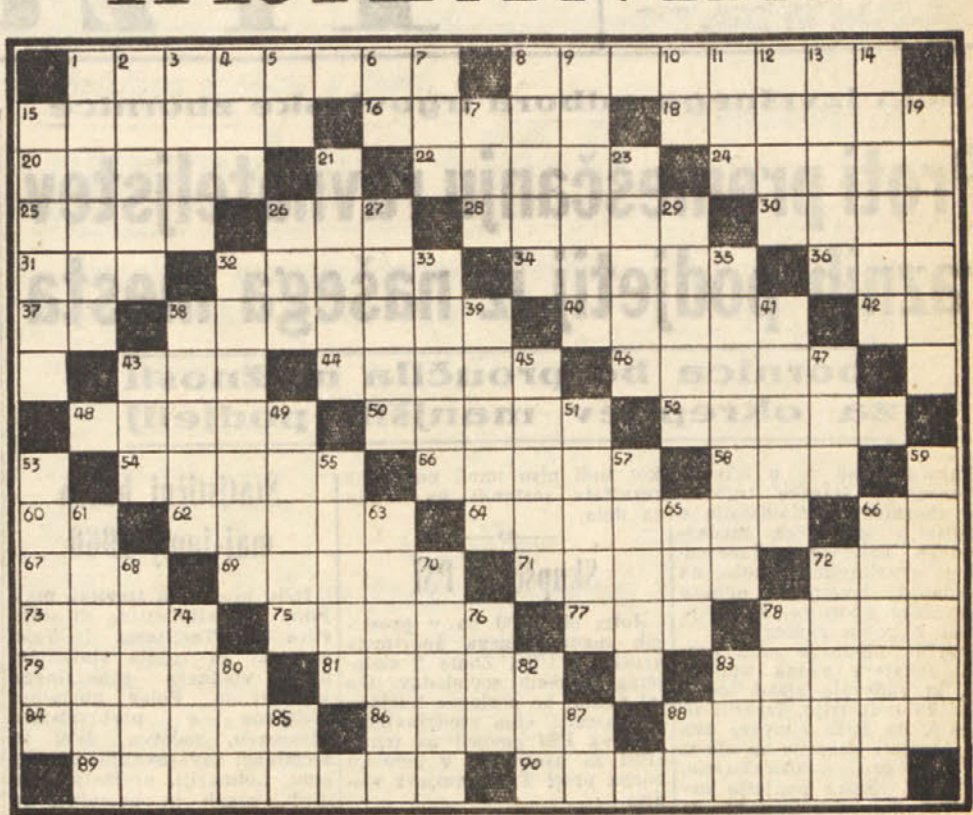
Prva skupina (Ječki) je v petek odšla na počinjsko kolo, Lani so bili starši z uspehom zadovoljni, saj so se otroci — dečki in deklice — vrnili zdravi in okrepani. Priprčan smo, da se bodo takšni vrnili tudi letos.

PREDEN GRETE NA DOPUSI se naročite na PRIMORSKI DNEVNIK

Pošljemo vam ga v katerikoli kraj, tudi v inozemstvo, 15 — dnevna naročnina L 300

Telefonirajte na št. 37-338

KRIŽANKA

Besede pomenijo:

VODORAVNO: 1. vrtnina; 2. znameniti violinski virtuozi; 3. čevljarska potrebščina; 4. vrsta skladbe; 5. vrsta vina; 6. tat; 7. gora v Bolgariji; 8. premaganje, posledica zmage nasprotnika; 9. tuje žensko ime; 10. igralna karta; 11. žepno orodje; 12. kamenje; 13. reka, ki se izliva v Jadransko morje; 14. prebivalec Itake; 15. način cerkvenega petja (mnogozvina); 16. bežanje; 17. prebivalec severne Afrike in jugozahodne Azije; 18. potomci, otroci; 19. tiskanje; 20. spajanje, sanje; 21. število; 22. udarjam, bijem; 23. delavec v tolinici; 24. grad, ne vabljiv; 25. mesto v Sloveniji; 26. garant, jamčevalec; 27. zemeljska naprava; 28. črček; 29. del živalskega telesa; 30. etnična enota; 31. duhovnik pri starih Perjih in Medih; 32. časovna enota; 33. ukaz, povelje; 34. pripisna, obrazilo; 35. nabiti, pretepen; 37. mačarsko moško ime; 38. zavaljena, okrogla; 39. moško ime; 40. nikdar; 41. dedna zasnova; 42. iz mesa; 43. težko diham; 44. uničevanje; 45. zdravilna rastlina; 46. usahlo, propadajoče; 47. sukanec; 48. cesta, steza; 49. ves, neposkoderan; 50. sladka jed; 51. število; 52. kazalni zaimke, kvartaški izraz; 53. samo.

NAVPIČNO: 1. ko, 2. osem, 3. Ema, 4. težek, 5. sa, 6. krat, 7. Ida, 8. terek, 9. za, 10. osek, 11. ako, 12. rahel, 13. so, 16. savana, 18. kipei, 20. lavina, 22. teta, 24. vari, 26. papa, 27. Izidor, 29. ime, 31. Italec, 33. anatom, 35. Ikar, 37. Arad, 39. erar, 41. romani, 43. magija, 45. mame, 46. Gana, 51. taka, 53. Hra, 55. Anirec, 57. Ilača, 59. ananas, 62. Amora, 64. opek, 66. Irua, 68. kačilo, 70. hitce, 72. glave, 73. Laba, 75. raki, 77. take, 79. masa, 81. Iiri, 83. inam, 85. emir, 87. Iga, 89. akt, 91. oko, 94. rd, 96. pa, 98. Ba.

NAVPIČNO: 1. obed, 2. dra-

Pustolovščine T.C. in K.

ČE MOJA ZVIJAJKA NE BO USPELA, NAJ ME VRGAM V ZAME!

HUDIČA! UPAJMO, NIČ SENE! DA NE BO NIČE! BOJTE! OD TEH INDIJAN — ZATO BOVA ČEV PRISPEL! MIDVA V VINE BLUFF! SERIFOM!

TEK JE NA HITRO SPISAL BESEDILO ZA TRI BRZDRAVKE IN KO JIH JE USLUŽBENEC PRISPEL, JIH JE Z VSO BRZINO ODPOSLAL NAPREJ.

KAJ SE DOGAJA? (HITRO, TIM! TEČI K SERIFU! HITRO!)

SERIF! SERIF! KJE JE SERIF?

(Nadaljevanje sledi)

